

DUNYO BO'YLAB PSORIAZ KASALLIGINING YOSHARIB BORAYOTGANLIGI

Samadov Afzalxon

Buxoro davlat tibbiyot instituti

Dermatovenerologiya va bolalar dermatovenerologiyasi kafedrası

Dermatovenerologiya mutaxassisligi Magistr 1- bosqich talabasi

*Ilmiy rahbar: **Raxmatov O. B.***

Tibbiyot fanlari nomzodi, dotsent

Annotatsiya: Psoriaz – bu terining surunkali yallig'lanishli kasalligi bo'lib, u inson organizmida turli xil muammolarni keltirib chiqaradi. Bu kasallik terining qizil, qattiq va qoplamlar bilan qoplanishi bilan xarakterlanadi, bu esa bemorlarning jismoniy va ruhiy holatiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. So'nggi yillarda psoriaz kasalligi yoshlar o'rtasida tobora keng tarqalmoqda va bu holat jiddiy tashvish tug'dirmoqda.

Kalit so'zlar: psoriaz kasalligi, ekologik muammolar, teri, surunkali yallig'lanish, genetik omillar, sog'lom ovqatlanish, yoshlar.

Аннотация: Псориаз – хроническое воспалительное заболевание кожи, вызывающее различные нарушения в организме человека. Для этого заболевания характерна красная, твердая и покрытая корками кожа, что серьезно влияет на физическое и психическое состояние больных. В последние годы псориаз становится все более распространенным среди молодежи, и эта ситуация вызывает серьезную обеспокоенность.

Ключевые слова: псориаз, экологические проблемы, кожа, хроническое воспаление, генетические факторы, здоровое питание, молодость.

Abstract: Psoriasis is a chronic inflammatory skin disease that causes various problems in the human body. This disease is characterized by red, hard and crusted skin, which seriously affects the physical and mental condition of patients. In recent years, psoriasis has become more and more common among young people, and this situation is a serious concern.

Key words: psoriasis, environmental problems, skin, chronic inflammation, genetic factors, healthy diet, youth.

Psoriazning tarqalishi bir qator omillar bilan bog'liq. Ekologik muammolar psoriaz kasalligining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Hozirgi kunda havo ifloslanishi, suv va oziq-ovqat sifatining pasayishi, shuningdek, kimyoviy moddalar bilan ifloslanish kasalliklarning ko'payishiga olib kelmoqda. Yoshlar, ayniqsa, shahar sharoitida yashayotganlar, bu muammolarga ko'proq duch kelishadi. Ekologik

muammolar, o'z navbatida, immun tizimining zaiflashishiga olib keladi va psoriazning rivojlanishiga yordam beradi. Psoriaz kasalligi ko'pincha genetik omillar bilan bog'liq. Agar oilada psoriazga chalingan insonlar bo'lsa, bolalarda bu kasallikning paydo bo'lish ehtimoli oshadi. Genetik predispozitsiya psoriazning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Yoshlar o'rtasida psoriazning ko'payishi, ko'pincha oilaviy tarixga bog'liq bo'ladi. Bu, o'z navbatida, psoriaz bilan og'rigan yoshlar uchun qo'shimcha psixologik yuk keltirib chiqaradi. Oziq-ovqat odatlari ham psoriazning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda ko'plab yoshlar tez tayyorlanadigan ovqatlar, gazli ichimliklar va boshqa zararli oziq-ovqat mahsulotlarini iste'mol qilishadi. Ushbu oziq-ovqatlar, odatda, organizmda yallig'lanish jarayonlarini kuchaytiradi va psoriazning simptomlarini kuchaytirishi mumkin. Yoshlar o'rtasida sog'lom ovqatlanish odatlarini shakllantirish, psoriazning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.[1]

Stress ham psoriazning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Yoshlar o'rtasida stress darajasining ortishi, o'z navbatida, immun tizimining zaiflashishiga olib keladi. O'z-o'zidan, stress, psoriazning simptomlarini kuchaytirishi mumkin. Yoshlar ko'pincha o'zlarining hissiyotlarini ifoda etishda qiynalishadi, bu esa ularning psixologik holatini yanada yomonlashtiradi. Stressni boshqarish va psixologik yordam ko'rsatish psoriaz bilan og'rigan yoshlar uchun muhimdir. Psoriaz kasalligi bilan kurashishda ta'lim va xabardorlikni oshirish zarur. Yoshlar orasida psoriaz haqida ma'lumot berish, ularning kasallikni tushunishlariga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, kasallikni davolashda va psoriaz bilan og'rigan bemorlarni qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, psoriazga qarshi kurashda ijtimoiy yordam tizimlarini rivojlantirish, bemorlarning o'zaro yordam ko'rsatishlariga imkon yaratadi. Psoriaz kasalligi bilan kurashishda, avvalo, psixologik yordam ko'rsatish ham muhimdir. Psoriaz bilan og'rigan yoshlar ko'pincha o'zlarini izolyatsiya his qilishadi va ijtimoiy hayotdan chetlanadilar. Ularning psixologik holatini yaxshilash uchun, psixologik yordam va maslahatlar zarur. Psixologlar va mutaxassislar, psoriaz bilan og'rigan bemorlarga o'z hissiyotlarini ifoda etishda va ularning o'z-o'zini qabul qilishlariga yordam berishlari kerak. Bundan tashqari, psoriaz kasalligi bilan bog'liq muammolarni hal qilishda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish muhimdir. Yoshlar o'rtasida sog'lom ovqatlanish, sport va jismoniy faoliyatni rivojlantirish, psoriazning oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Sog'lom turmush tarzi, nafaqat psoriaz kasalligini oldini olishga yordam beradi, balki umuman sog'liqni yaxshilaydi. Yoshlar, o'z navbatida, sog'lom turmush tarzini tanlash orqali o'z hayot sifatlarini oshirishlari mumkin.[2]

Psoriaz kasalligi, shuningdek, ijtimoiy ta'sirlarni ham keltirib chiqaradi. Psoriaz bilan og'rigan yoshlar ko'pincha ijtimoiy izolyatsiya, kamsitish va ruhiy muammolar bilan duch kelishadi. Ularning kasalliklari, ba'zan, ish va o'qish jarayonida ham muammolarni keltirib chiqaradi. Shuning uchun, ijtimoiy muhitda psoriaz bilan

og'rigan insonlarga nisbatan xushmuomalalik va tushunish muhimdir. Jamiyatda psoriazga qarshi kurashish uchun ta'lim va xabardorlikni oshirish, shuningdek, psoriaz bilan og'rigan insonlarga yordam berish zarur.[3]

Psoriaz kasalligi bilan kurashishda, shifokorlar va mutaxassislar ham muhim rol o'ynaydi. Ular bemorlarga kasallikning simptomlarini boshqarishda yordam berishlari, shuningdek, davolash usullarini taklif qilishlari kerak. Psoriazning turli xil davolash usullari mavjud, lekin har bir bemor uchun eng mos keladiganini tanlash zarur. Shifokorlar, bemorlar bilan birga, individual davolash rejalarini ishlab chiqishlari kerak. Psoriaz kasalligi bilan bog'liq muammolarni hal qilishda, davlat va jamoat tashkilotlari ham muhim rol o'ynaydi. Davlatlar psoriaz bilan og'rigan insonlarga yordam berish, ularning huquqlarini himoya qilish va psoriazga qarshi kurashish bo'yicha dasturlarni ishlab chiqishlari zarur. Shuningdek, jamoat tashkilotlari, psoriaz bilan og'rigan insonlarga yordam berish va ularning ijtimoiy hayotga integratsiyasini ta'minlashda faol ishtirok etishlari kerak. Natijada, psoriaz kasalligining yosharishi jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Ushbu kasallikning tarqalishi ekologik, genetik, oziq-ovqat va ijtimoiy omillar bilan bog'liq. Yoshlar o'rtasida psoriazning ko'payishi, ularning hayot sifatini pasaytiradi va psixologik muammolarni keltirib chiqaradi. Shuning uchun, psoriazga qarshi kurashda ta'lim, xabardorlik va ijtimoiy yordam tizimlarini rivojlantirish muhimdir. Har bir inson psoriaz bilan og'rigan bemorlarni qo'llab-quvvatlashda o'z hissasini qo'shishi kerak. Shunday qilib, psoriaz kasalligi bilan kurashishda birgalikda harakat qilish, yosh avlodning sog'lig'ini saqlashga yordam beradi va ularning kelajagini yanada porloq qiladi. [5]

Psoriaz kasalligi, shuningdek, shifokorlar va mutaxassislar tomonidan muntazam ravishda o'rganilishi zarur. Zamonaviy tibbiyot, psoriazning sabablari va davolash usullari bo'yicha yangi tadqiqotlar olib bormoqda. Bunday tadqiqotlar, psoriaz kasalligi bilan kurashishda yangi imkoniyatlar ochishi mumkin. Shuningdek, psoriazning profilaktikasi va davolashida innovatsion texnologiyalarni qo'llash, bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi. Oxir-oqibat, psoriaz kasalligi bilan kurashish, jamiyatning har bir a'zosining mas'uliyati hisoblanadi. Yoshlar, shifokorlar, davlat organlari va jamoat tashkilotlari birgalikda faoliyat olib borishlari kerak. Psoriaz bilan og'rigan insonlarga yordam berish, ularning ijtimoiy hayotga integratsiyasini ta'minlash va kasallikni oldini olish uchun harakat qilish zarur. Bu esa, o'z navbatida, psoriaz kasalligi bilan bog'liq muammolarni hal qilishda muhim ahamiyatga ega.[2]

Psoriaz kasalligi dunyo bo'ylab keng tarqalgan teri kasalliklaridan biridir. U terining yallig'lanishli kasalligi bo'lib, terida qizil, qattiq va qoplamlar bilan to'lib qolishiga olib keladi. So'nggi yillarda psoriaz kasalligi yoshlar o'rtasida tobora keng tarqalmoqda. Psoriaz kasalligi global miqyosda keng tarqalgan. Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining (WHO) ma'lumotlariga ko'ra, psoriaz dunyo bo'ylab odamlarning

taxminan 2-3% ni ta'sir qiladi. Bu shuni anglatadiki, dunyoda 125 milliondan ortiq odam psoriazdan azob chekmoqda. So'nggi yillarda psoriaz kasalligi yoshlar o'rtasida ko'paymoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, psoriazning boshlanishi ko'pincha 15-30 yosh oralig'ida sodir bo'ladi. Yoshlar o'rtasida psoriazning tarqalishi 20-30% ga oshgan. Bunga ekologik muammolar, oziq-ovqat odatlari va stress kabi omillar ta'sir ko'rsatmoqda. Ekologik omillar psoriaz kasalligining rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Havo ifloslanishi, suv va oziq-ovqat sifatining pasayishi, shuningdek, kimyoviy moddalar bilan ifloslanish psoriazning ko'payishiga olib kelmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, shahar sharoitida yashovchi yoshlar qishloq joylarida yashovchilarga nisbatan psoriazga ko'proq chalinadi. Psoriaz kasalligi ko'pincha genetik omillar bilan bog'liq. Agar oilada psoriazga chalingan insonlar bo'lsa, bolalarda bu kasallikning paydo bo'lish ehtimoli oshadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, psoriazga chalingan ota-onalarning farzandlarida bu kasallikning rivojlanish ehtimoli 30-50% ni tashkil etadi. Oziq-ovqat odatlari psoriazning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Yoshlar o'rtasida tez tayyorlanadigan ovqatlar, gazli ichimliklar va zararli oziq-ovqat mahsulotlarini iste'mol qilish ko'paygan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zararli oziq-ovqatlarni iste'mol qiluvchi yoshlar psoriazga ko'proq chalinadi. Stress psoriazning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Yoshlar o'rtasida stress darajasining ortishi, o'z navbatida, immun tizimining zaiflashishiga olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, stress psoriaz simptomlarini kuchaytirishi mumkin. Yoshlar, o'z hissiyotlarini ifoda etishda qiynalishlari, bu esa ularning psixologik holatini yomonlashtiradi. Psoriaz kasalligi bilan kurashish uchun bir qator davolash usullari mavjud. Ular orasida topik davolash, fototerapiya va sistemali davolash usullari mavjud. Shifokorlar, bemorlar bilan birga, individual davolash rejalarini ishlab chiqishlari kerak.[6]

Psoriazni davolashda zamonaviy tibbiyot yangi imkoniyatlar ochmoqda. Psoriaz kasalligi bilan og'rigan yoshlar ko'pincha ijtimoiy izolyatsiya va kamsitish bilan duch kelishadi. Ularning kasalliklari, ba'zan, ish va o'qish jarayonida ham muammolarni keltirib chiqaradi. Ijtimoiy muhitda psoriaz bilan og'rigan insonlarga nisbatan xushmuomalalik va tushunish muhimdir. Psoriaz kasalligi dunyo bo'ylab keng tarqalgan va yoshlar o'rtasida tobora ko'paymoqda. Ekologik, genetik, oziq-ovqat va stress kabi omillar psoriazning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Psoriaz bilan kurashishda ta'lim, xabardorlik va ijtimoiy yordam tizimlarini rivojlantirish zarur. Faqat shunday qilganda, psoriaz kasalligi bilan kurashishda muvaffaqiyatga erishish mumkin.

Xulosa:

Shunday qilib, psoriaz kasalligi, yoshlar o'rtasida tarqalishi bilan jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Bu kasallikning tarqalishi, ekologik, genetik, oziq-ovqat va ijtimoiy omillar bilan bog'liq. Psoriaz bilan og'rigan insonlarga yordam berish, ularning hayot

sifatini yaxshilash va kasallikni oldini olishda birgalikda harakat qilish zarur. Faqat shunday qilganda, psoriaz kasalligi bilan kurashishda muvaffaqiyatga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Gelfand, J. M., et al. (2005). "The prevalence of psoriasis in the United States: a population-based study." *Archives of Dermatology*, 141(12), 1537-1541.
2. Parrish, A. B., et al. (2015). "Trends in the prevalence and incidence of psoriasis in the United States: A systematic review." *Journal of the American Academy of Dermatology*, 73(4), 643-650.
3. Boehncke, W. H., & Schön, M. P. (2015). "Psoriasis." *The Lancet*, 386(9997), 983-994.
4. López, F., et al. (2018). "Psoriasis in childhood and adolescence: A review." *Pediatric Dermatology*, 35(5), 693-699.
5. Trembath, R. C., et al. (2013). "Genetic analysis of psoriasis." *The Journal of Investigative Dermatology*, 133(4), 911-917.
6. Rachakonda, T. D., et al. (2014). "Psoriasis prevalence in the United States: A population-based study." *Journal of the American Academy of Dermatology*, 70(3), 512-516.
7. Armstrong, A. W., et al. (2016). "The global burden of psoriasis: A systematic review of the literature." *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*, 30(3), 344-353.